

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด*

ETHICAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN PATWIT
CONSORTIUM UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE ROI ET PROVINCE

พิศมัย บูราณ¹, พระครูชัยรัตนกร²
Pisamai Buran¹, Phrakruchairattanakorn²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : pisamai6736@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 243 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test Independent) สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านความไว้วางใจ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเคารพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความยุติธรรม ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรตระหนักในหน้าที่และเต็มใจปฏิบัติงาน แสดงออกต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้วยความสุภาพ เป็นกันเอง ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม; ผู้บริหารสถานศึกษา; กลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์

ABSTRACT

The objectives of this thematic were 1) to study Ethical Leadership of school administrators in Patwit Consortium under Secondary Educational Service Area office Roi Et Province, 2) to compare Ethical Leadership of school administrators in Phatwit Campus under the Office of Roi Et Secondary Educational Service Area, classified by position, education level, and work experience 3) to suggest guidelines for developing ethical leadership of school administrators in Phatwit Campus under the Office of Roi Et Secondary Educational Service Area. The sample group consisted of 243 school administrators and teachers. Statistics used include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test statistics (t-test Independent), One-way variance test statistics F-test (One-Way ANOVA).

The results of this research found that: 1) Ethical Leadership of School Administrators in Phatwit Campus under the Office of Roi Et Secondary Educational Service Area overall, it was at a high level. The aspects with the highest average to the lowest were responsibility, followed by trust, honesty, and respect. The aspect with the lowest average was justice, respectively. 2) Comparison of opinion levels towards ethical leadership of school administrators in Phatwit Campus under the Office of Roi Et Secondary Educational Service Area, classified by position, education level, and work experience, overall was no difference. 3) Recommendations: Administrators should be aware of their duties and be willing to perform, demonstrated equality to all subordinates, expressed to all subordinates with equality, equality, showed compassion for others in a polite, friendly without seeking personal gain.

Keywords : Ethical Leadership; School Administrators; Patwit Consortium

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศที่ยังคงเจตนารมณ์ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีบทบัญญัติไว้ในหมวดหน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา 50 (4) บุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษอบรมในการศึกษาภาคบังคับ หมวดหน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน

ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ การจัดการศึกษาทุกระดับ ดังนั้นการจะบริหารสถานศึกษาให้ เป็นไปด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ มีการประสานงานร่วมมือกันทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นและภาคเอกชน ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นความสำเร็จในงานจึงมีความสัมพันธ์กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา หรือภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานนั้นมีลักษณะการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2563, สุรัตน์ ไชยชมพู, 2557)

การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการทั้งจาก ภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของ สถานศึกษาในการเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะนำ สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสู่ความสำเร็จ จึงต้องมี คุณลักษณะของผู้นำที่สำคัญ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม มีความมุ่งมั่น ชยัน อดทน มีความ รับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำสูง เป็นคน กล้าคิด กล้าเปลี่ยนแปลง กล้า ตัดสินใจ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีความจริงใจ ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จได้นั้นไม่มี ทฤษฎีและหลักการ ใดที่เหมาะสมที่สุดที่สามารถนำมาใช้บริหารได้กับทุกสถานศึกษา แต่ถ้าสถานศึกษานั้นๆ มี ผู้บริหารที่ เป็นมืออาชีพใช้หลักธรรมาภิบาลใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญในการนำเทคนิควิธี ทฤษฎี และหลักการ ต่างๆ ที่หลากหลายมาบูรณาการเพื่อปรับใช้กับการบริหารจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพ เหตุการณ์ สถานที่ ระยะเวลา และปัจจัยแวดล้อม จึงจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพที่สุด (จริญญาภรณ์ ศรีจันดารี และจุฬาพรณภรณ์ ณะแพทย์, 2563)

ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่งในองค์การการศึกษา คุณลักษณะที่สำคัญที่สุด คือ การมี จริยธรรมในการบริหารโรงเรียน หรือภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical leadership) มีความสำคัญต่อ ทุกองค์การและทุกแง่มุมของสังคม พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (2565) กล่าวว่า การแสดงออกถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม มีส่วนสำคัญทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ท่ามกลางการมีส่วนร่วม ความพึงพอใจของทีมงานและความรับผิดชอบของ องค์กร ดังที่ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2560) กล่าวไว้ว่าเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม จะแสดง พฤติกรรมในการโน้มน้าวให้บุคลากรปฏิบัติตนให้เหมาะสม เป็นผู้บริหารที่ประกอบไปด้วยความซื่อ สัตย์ มีกฎเกณฑ์ สามารถทำให้เกิดความยุติธรรมและเป็นธรรมกับทุกคนได้ โดยพฤติกรรมด้าน จริยธรรมของผู้บริหาร จะทำให้เกิดบรรยากาศในการพัฒนาได้เป็นอย่างดี และทำให้ผู้บริหารได้รับความ ไว้วางใจ สอดคล้องกับ วิมลพร สุวรรณแสนทวี (2565) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารที่มีจริยธรรม มักจะได้รับการรับรู้ว่าเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นคนมากกว่าพวกที่เป็นกลางทางจริยธรรม และถูกมองว่าเป็น ผู้นำตัวอย่างของการปฏิบัติจริยธรรมเป็นผู้ที่มักจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไว้วางใจได้ว่าเป็นบุคคลที่มีเกียรติ เป็นคนดี มีการติดต่อสื่อสารที่เปิดเผยและเป็นผู้ฟังที่มีความเคารพผู้อื่น เป็นผู้มีอิทธิพล ให้แรงบันดาลใจ กล้าหาญ เข้มแข็ง และกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติ ให้แรงเสริมกับความประพฤติทางจริยธรรม ใช้รางวัลและการลงโทษ เพื่อให้คนยึดถือและปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมและไม่ทนต่อการ ละเลยทางจริยธรรม ซึ่ง ศุภลักษณ์ สุพรรณปรการ (2555) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจึงเป็น

ภาวะผู้นำที่ได้รับความสนใจและการยอมรับจากองค์กรในระดับสากล เกี่ยวกับวิธีการต่อสู้กับการทุจริตในองค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ITA) เพื่อเป็นกรอบทิศทาง ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายสำคัญ อันจะส่งผลให้การทุจริตในการปฏิบัติราชการของทุกส่วนราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการลดน้อยลง จึงได้จัดทำรายงานการกำกับติดตามการดำเนินการป้องกันการทุจริต ประจำปีรอบ 6 เดือน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (1 ตุลาคม 2564 - 31 มีนาคม 2565) เพื่อแสดงถึงการดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมการดำเนินการป้องกันการทุจริต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณธรรมและความ โปร่งใสของสำนักงานต่อไป และได้ผลการดำเนินการ ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย 1. เป้าหมายเชิงปริมาณ 1) ร้อยละ 80 ของผู้บริหาร และบุคลากรทุกคน จำนวน 71 คน ให้มีจิตสำนึกและ พฤติกรรมที่สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ส่วนรวม ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรมสู่การเป็นบุคคลต้นแบบ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการ ดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย หรือสูงกว่าเป้าหมายเพื่อผลักดันให้ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น 2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ 1) ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคน มีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่สามารถแยกแยะระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรมสู่การเป็น บุคคลต้นแบบ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการ ดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย หรือสูงกว่าเป้าหมายเพื่อผลักดันให้ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ของ ประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น 3) ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคน มีความรู้ความเข้าใจการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด, 2565)

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ภาวะผู้นำจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เพื่อทราบข้อมูลการมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และส่งเสริมการมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งผลให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ระดับ การศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.3 ผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

4.2 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานการพัฒนาส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ จำนวน 9 โรงเรียน ปีการศึกษา 2565 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 243 คน โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ค่าความตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจาก

บุคลากรการศึกษาศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เก็บข้อมูลแบบออนไลน์ผ่าน QR Code ในโปรแกรม Google Form ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 243 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรอิสระสองกลุ่ม ใช้ t-test (Independent Sample) สถิติทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรอิสระสามกลุ่มใช้ F-test (One Way ANOVA)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านโดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1. ด้านความไว้วางใจ	4.10	0.88	2	มาก
2. ด้านความยุติธรรม	4.00	0.95	5	มาก
3. ด้านความเคารพ	4.03	0.93	4	มาก
4. ด้านความซื่อสัตย์	4.09	0.91	3	มาก
5. ด้านความรับผิดชอบ	4.26	0.98	1	มาก
รวมเฉลี่ย	4.09	0.93	-	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.09, S.D.=0.93) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อ \bar{X} =4.26, S.D.=0.98) รองลงมาคือ ด้านความไว้วางใจ (\bar{X} =4.10, S.D.=0.88) ด้านความซื่อสัตย์ (\bar{X} =4.09, S.D.=0.91) ด้านความเคารพ (\bar{X} =4.03, S.D.=0.93) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความยุติธรรม (\bar{X} =4.00, S.D.=0.95)

1) ด้านความไว้วางใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อการกระทำและผู้บริหารให้การส่งเสริม สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลัง รองลงมา คือ ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาคำมั่นสัญญา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารเคารพและให้เกียรติตนเองไม่ทำในสิ่งที่จะทำให้เสื่อมเสีย

2) ด้านความยุติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีการใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ รongลงมา คือ ผู้บริหารตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารแสดงออกต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน

3) ด้านความเคารพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อพวกเขา รongลงมา ได้แก่ ผู้บริหารไม่ลำเอียงและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

4) ด้านความซื่อสัตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างของความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ต่อการปฏิบัติงาน และต่อผู้ใต้บังคับบัญชา รongลงมา ได้แก่ ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ทางการเงิน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ทางศาสนา

5) ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารเมื่อพบปัญหาในการทำงานจะทำการแก้ไขปัญหานั้นจนสำเร็จ รongลงมา ได้แก่ ผู้บริหารแสวงหาหนทางในการพัฒนางานให้ดีขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารไม่เป็นผู้ที่มีความขลาดกลัว

6.1 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านทั้งหมดไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและด้านความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านทั้งหมดไม่แตกต่างกัน

6.2 ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ด้านความไว้วางใจ ผู้บริหารควรเคารพและให้เกียรติตนเองไม่ทำในสิ่งที่จะทำให้เสื่อมเสีย ผู้บริหารควรมีการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และผู้บริหารควรตระหนักในหน้าที่และเต็มใจปฏิบัติงานเพื่อสถานศึกษา ด้านความยุติธรรม ผู้บริหารควรมีการแสดงออกต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน ผู้บริหารควรมีการตัดสินใจด้วยความเปิดเผยโดยผู้อื่นรับรู้ได้ และผู้บริหารควรสามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างสมเหตุสมผลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านความเคารพ ผู้บริหารควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ผู้บริหารควรปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ เป็นกันเอง และผู้บริหารไม่ควรตัดสินคนอื่นจากเพียงแค่บุคลิกภายนอก ด้านความซื่อสัตย์ ผู้บริหารควรปฏิบัติงานโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ทางศาสนา ผู้บริหารควรมีการสื่อสารวิสัยทัศน์เชิงบวก และผู้บริหารควรพูดความจริงตลอดเวลา ด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารไม่ควรเป็นผู้ที่มีความขลาดกลัว ผู้บริหารควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านความรับผิดชอบ และผู้บริหารควรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และมีพร้อมในการทำงาน

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

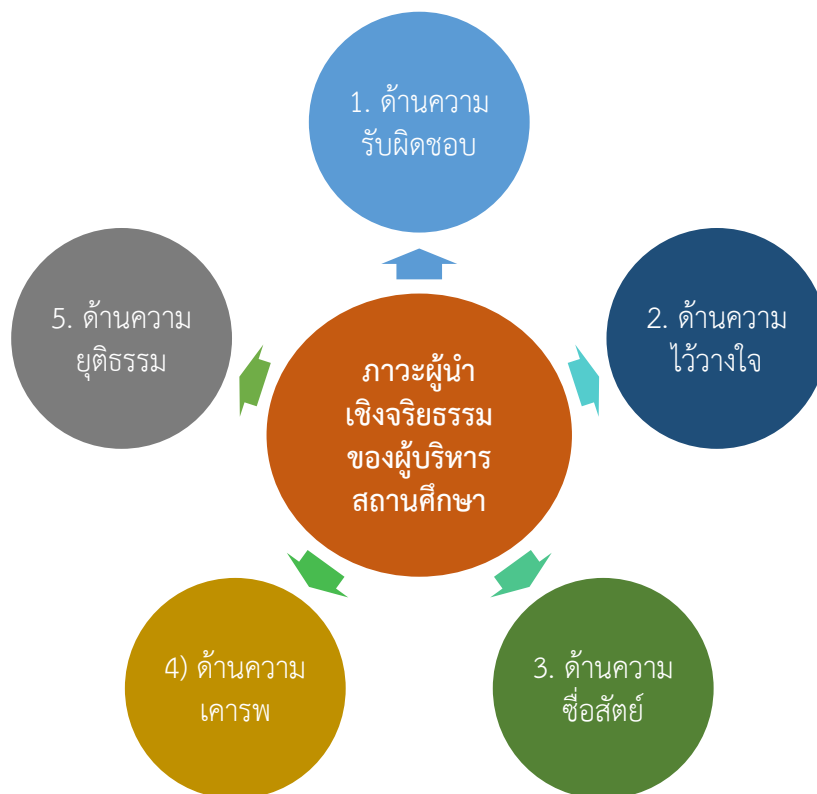
7.1 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงพฤติกรรมหรือแสดงการกระทำทางจริยธรรม ได้อย่างเหมาะสมถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เมื่อองค์การเกิดปัญหาความขัดแย้งด้านจริยธรรม โดยยึดหลักจริยธรรมและประโยชน์ของสถานศึกษามากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จนเกิดการยอมรับและศรัทธาส่งผลให้นำพหุองค์การทางการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ โอซาน ออซเดมีร์ และยิรซี (Ozan, Ozdemir & Yirci, 2017) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกพฤติกรรมทางจริยธรรม และเห็นคุณค่าทางจริยธรรมศีลธรรมอันดีงามผ่านการกระทำของตน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ตามในสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สลิลทิพย์ ชูชาติ (2556) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสรุปเป็นรายด้านดังนี้ 1) ด้านการครองตน ตามหลักฆราวาสธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เป็นคนพูดจริงและปฏิบัติตามที่ได้พูดไว้เสมอ ยึดมั่นในความซื่อตรง ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีความอดทนอดกลั้นต่อคำพูดและการกระทำของผู้อื่น ส่วนรายชื่อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ขมใจตนเองไม่ให้มัวเมาไปกับสิ่งเพลิดเพลินจนเกินฐานะและสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 2) ด้านการครองคน ตามหลักพรหมวิหารธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายชื่อที่มีระดับมากที่สุด คือ มีความยุติธรรม ไม่เอนเอียงด้วยรักหรือชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีค่าเฉลี่ย ส่วนรายชื่อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน เมื่อเกิดปัญหาไม่หนีเอาตัวรอดอย่างเดียว สนับสนุนเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน และให้ขวัญกำลังใจหรือยกย่องชมเชยเมื่อเพื่อนร่วมงานทำงานบรรลุผลสำเร็จ 3) ด้านการครองงาน ตามหลักกัทธิบาทธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายชื่อที่มีระดับมากที่สุด คือ สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน เช่น ให้ทำงานเพื่อเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ส่งเสริมพัฒนาโรงเรียน โดยยกระดับคุณภาพให้ได้มาตรฐาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานด้วยการใช้เหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์ ส่วนรายชื่อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน และมีการให้คำปรึกษาหรือนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียนอย่างเป็นธรรม

7.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้นำของสถานศึกษาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูเพื่อสร้างวัฒนธรรมขององค์กรให้เห็นเป็นรูปธรรม เกิดความเชื่อถือกับครู ผู้เรียนและความเชื่อมั่นจากผู้ปกครองรวมไปถึงองค์กรภายในที่จะสร้างจริยธรรม

อันดีงาม โดยการดำเนินงานผ่านโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โครงการโรงเรียนสุจริต โครงการเศรษฐกิจพอเพียง และค่ายคุณธรรม ซึ่งโครงการและกิจกรรมดังกล่าวจะมีหน่วยงานต้นสังกัดทำหน้าที่นี้เทศติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้สถานศึกษาที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันจึงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวดี อินทร์ด้วง (2561) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลทุกด้านของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

8. องค์ความรู้ใหม่

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ได้แก่ 1) ด้านความรับผิดชอบ 2) ด้านความไว้วางใจ 3) ด้านความซื่อสัตย์ 4) ด้านความเคารพ 5) ด้านความยุติธรรม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารได้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มความรู้และ ทักษะด้าน จริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษามากขึ้น

9.1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายกระตุ้นให้ผู้บริหารนำเอาหลักจริยธรรมมาปรับใช้ ในสถานศึกษา โดยการสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์และนำไปพัฒนา บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนต่อไป

9.1.3 หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริมสนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการ จัดโครงการทางจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่มีพึงประสงค์

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ด้านความไว้วางใจ ผู้บริหารควรมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองในการ บริหารและผู้บริหารควรให้การส่งเสริม สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลัง เพื่อสร้างประสิทธิผลต่อสถานศึกษา ผู้บริหารควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาคำมั่น สัญญาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บริหารควรปฏิบัติตนต่อผู้อื่นทุกคนด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย

9.2.2 ด้านความยุติธรรม ผู้บริหารควรมีการใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ผู้บริหารควรมีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ ส่วนรวมอยู่เสมอ และผู้บริหารควรมีการคำนึงถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการกระทำ และควรมีการตัดสินใจอย่างรอบด้านเสมอ

9.2.3 ด้านความเคารพ ผู้บริหารควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตัดสินใจในเรื่องที่มี ผลกระทบต่อพวกเขา เช่น ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ผู้บริหารไม่ควรลำเอียงและยอมรับ ความแตกต่างระหว่างบุคคลเสมอ และผู้บริหารควรมีการให้เกียรติและแสดงออกถึงการมีสัมมา การระต่อผู้อื่นทุกคนเสมอ

9.2.4 ด้านความซื่อสัตย์ ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างของความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ต่อการ ปฏิบัติงาน และต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน ผู้บริหารควรปฏิบัติงานโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ส่วนตัว และผู้บริหารควรแสดงออกถึงการบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตามระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับที่กำหนด

9.2.5 ด้านความรับผิดชอบ เมื่อผู้บริหารพบปัญหาในการทำงานจะทำการแก้ไขปัญหานั้นจนสำเร็จ หรือหาวิธีแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิมอยู่เสมอ ผู้บริหารควรแสวงหาหนทางในการพัฒนางาน ให้ดีขึ้น เพื่อสร้างภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการบริหารศึกษา และผู้บริหารควรมีการคำนึงถึง ผลลัพธ์ที่ตามมาแก่ตนเองและทีมงานหรือสถานศึกษาอยู่เสมอ

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตพัฒนวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

9.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

9.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

10. บรรณานุกรม

- จริยญาภรณ์ ศรีจันทาริ และจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. *Journal of Modern Learning Development*. 5(5). 321-332.
- พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงพุทธในองค์การทางการศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์*. 7(1). 37-45.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2560). การศึกษาไทย 4.0 ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาวดี อินทร์ด้วง. (2561). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วิมลพร สุวรรณแสนทวี. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคโรคอุบัติใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. *วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 2(3). 13-23.
- ศุภลักษณ์ สุพรรณปราการ. (2555). การพัฒนาเครื่องมือวัดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สลิลทิพย์ ชูชาติ. (2556). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. (2564). **ข้อมูลสารสนเทศ**. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2566. จาก <https://secondary27.go.th/>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาพื้นที่ชายแดน (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุรัตน์ ไชยชมพู่. (2557). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*. 2(4). 20-21.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Ozan, M., Ozdemir, T., & Yirci, R. (2017). Ethical Leadership Behaviors of School Administrators from Teachers' Point of View. *Journal of Foro de Education*. 15(23). 161-183.